

SANAT ÖZGÜRLÜĞÜNÜ İZLEME PLATFORMU

— SÖZ —

24 - 31 Temmuz Raporu | 24 - 31 July Report 2023

24-31 Temmuz 2023 Türkiye'de Sanatsal İfade Özgürlüğü Raporu

Etkinlik Yasakları

24-31 Temmuz haftası, birçok konser ve festivalin keyfi olarak yasaklandığı bir hafta oldu. Yasaklanan etkinlikler şöyle:

- Yozgat'ta Sarıkaya Belediyesi, Yaz Konserleri etkinlikleri kapsamında sanatçı Cem Adrian'ın sahne alacağını [duyurdu](#). Cem Adrian duyurusunun ardından eski Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, konser afişini paylaşarak Cem Adrian'ı hedef aldı. Gökçek, "İnanamıyorum... Ama merak etmeyin... Buna müsaade etmeyecek sorumlu yiğit insanlar var. Yarını bekleyin inşallah..." dedi. Gökçek'in paylaşımından bir gün sonra ise Sarıkaya Belediye Başkanı Belediye Başkanı Ömer Açikel, konserin iptal edildiğini duyurdu. Başkan Açikel, "6 Ağustos'ta yapacağımız Cem Adrian konseri organizasyon firması ile yaşadığımız maddi anlaşmazlık nedeni ile iptal edilmiştir" ifadelerini kullandı.
- Sinop'ta 3- 6 Ağustos tarihleri arasında yapılması planlanan ve bu yıl dördüncüsü düzenlenecek Kuzey Fest Müzik Festivali, Sinop valiliği tarafından gerekçe gösterilmeden [iptal edildi](#). Festivali düzenleyen organizasyon şirketi yürütmeyi durdurma için başvuru yaptı. Samsun 3. İdare Mahkemesi, savunma için valiliğe 1 gün süre verirken "halkı kin ve düşmanlığa sevk edici", "Anayasal düzeni bozucu", "mevcut hükümete isyanı teşvik edici" eylemlerin yapılacağına dair istihbarat birimlerinden gelen bilgi notlarının bulunup bulunmadığını sordu.
- Giresun'un Dereli ilçesinde düzenlenen geleneksel Kümbet Yayla Festivali'nin, geçen yıl Ağustos ayında yaşanan sel afeti nedeniyle [bu yıl da yapılamayacağını](#) Dereli Belediye Başkanı Zeki Şenlikoğlu açıkladı. Şenlikoğlu kararın gerekçesini şöyle belirtti: "Önceki yıl pandemi nedeniyle iptal ettiğimiz Kümbet Yayla Festivalimizi, bu yıl da geçen yıl yaşanan sel afetinin izlerini taşıdığımız için yapmayacağız."
- Balıkesir'e bağlı Edremit Belediyesi, bu yıl altıncısı düzenlenecek olan Edremit Kitap Fuarı'nın, Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri gerekçesiyle [iptal edildiğini](#) duyurdu. Fuar 14-20 Ağustos 2023 tarihleri arasında düzenlenecekti.

Ekonomik Baskılar

Ankara'nın köklü kitapçılarından Evrensel, Temmuz ayı sonunda [kapanacağını duyurdu](#). SÖZ Platformu'na konuşan kitabevi müdürü Ali Karapınar, ekonomik zorluklar nedeniyle kapanma kararı aldıklarını söyledi.

İstanbul ve Ankara başta olmak üzere Türkiye'de kitabevleri ciddi ekonomik sorunlarla boğuşuyor ve her geçen gün bir yenisini kepenk kapatıyor. Ankara'nın köklü kitabevlerinden Evrensel de Temmuz ayı sonunda kapanacağını duyurdu. Platformumuzdan Tuğba Sivri, kitabevi müdürü Ali Karapınar'la bu kararın ardındaki nedenleri konuştu.

Karapınar Ankara'daki kitapçıların son yıllarda ekonomik zorluklara karşın ayakta kalmaya çabaladığını söylüyor. Ankara'nın köklü kitapçılarından Dost Kitabevi'nin bile sekiz şubesinden yedisini kapattığını belirten Karapınar, Dost ve Turhan gibi kitabevlerinin şu anda buldukları mülkün sahibi oldukları için ayakta kalabildiğini söylüyor.

Toplumsal olaylar, pandemi, ekonomik krizle geçen zorlu sekiz yıl

Karapınar'a göre 15 Temmuz darbe girişimi, Güvenpark saldırısı, Gar patlaması gibi toplumsal saldırılar, sosyo-kültürel faaliyetleri derinden etkiledi ve üzerine de pandemi süreci yaşanınca kitabevlerinin yaşama şansları daha da azaldı.

Karapınar bu üst üste yaşananların bölgenin sosyolojik yapısını değiştirdiğini düşünüyor. Üniversite eğitiminin çevrimiçi hâle gelmesini de Kızılay'ın demografisini değiştiren diğer bir etken olarak görüyor.

Bir başka olumsuz gelişme de yayınevlerinin satış politikalarını zaman içinde değiştirmeleri olmuş. Ekonomik sıkışıklık içinde olan yayınevleri, hızlı ödeme alabilmek için daha çok internet satışını tercih ederek kitabevleriyle anlaşma yapmaktan kaçınmaya başlamışlar.

Kitabevi müşterinin azalmasına neden olan bu değişimlerin üzerine bir de özellikle son bir yılda yaşanan astronomik kira artışları eklenince Evrensel Kitabevi'nin kepenklerini kapatmaktan başka çaresi kalmamış.

Sansür ve Cezalar

RTÜK Netflix, Disney+, Prime Video, Mubi, beIN ve Blu TV'deki birçok yapıma "toplumsal ve kültürel değerlere ve Türk aile yapısına aykırı" olduğu gerekçesiyle [para cezası uygulama kararı verdi](#).

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), , izleme raporlarını görüştü. Gündemdeki dosyalar internet üzerinden isteğe bağlı yayıncılık platformlarında yayınlanan içeriklerdi.

Netflix'te iki içerik RTÜK'e takıldı

Üst Kurul Netflix'in iki ayrı dosyasını karara bağladı. İlk rapor "Anne" isimli yapımına geldi.

İzleme raporunda, "Filmde cinsiyetin, cinselliğin ve ilişkilerin sınırlarının tanınmaması, cinsiyet temelli alternatif ideal bir dünya kurgulanması, evrensel aile formunun değiştirilmesi, yoğun müstehcenlik içeren sahnelerin detaylı bir şekilde gösterilmesi ve tüm bunların normalleştirilmesi ve hatta 'sağlıklı' olarak tanımlanması ailenin korunması ilkesine aykırı olarak değerlendirilmiştir" ifadeleri ön plana çıktı.

Rapordaki tespitleri onaylayan RTÜK, yayıncı platform hakkında üst sınırdan idari para cezası yaptırımını kararı aldı.

Netflix'in "Elite" isimli yapıma da ceza verildi. Üst Kurul, ilgili içeriği yayınlayan Netflix'in 6112 sayılı Kanun'da geçen "Yayın hizmetleri, Toplumun milli ve manevi değerlerine, genel ahlaka ve ailenin korunması ilkesine aykırı olamaz" hükmü ihlal ettiğine karar verdi.

Disney+ Ve Prime Video'ya da ceza

Disney +'da yayınlanan "Love, Victor" dizisinin 2. Sezonunda yayınlanan "Seks Kabini" isimli 4. bölümündeki sahneler için toplumu rahatsız edici ve ahlaka aykırı davranışlar içerdiği yönünde rapor hazırlandı. Hazırlanan raporu müzakere eden RTÜK, Üst Kurul Uzmanlarının görüşlerini yerinde bularak üst sınırdan idari para cezası kararı verdi.

Amazon Prime Video'da yayınlanan "Modern Love" isimli yapımda ise, toplumun manevi değerlerine ve ailenin korunması ilkesine aykırı olduğu kanaatine varan RTÜK, yayıncıya üst sınırdan idari para cezası uyguladı.

MUBİ'de iki içerik

Mubi platformunda yer alan "Liseli" ve "Ateşli Oda" adlı film de rapora konu oldu.

Her iki filmdeki ilişkilerin ve sahnelerin yayıncılık ilkelerine aykırı olduğu tespit edildi. Toplantıda, Yasa'da geçen "Yayın hizmetleri, toplumun milli ve manevi değerlerine, genel ahlaka ve ailenin korunması ilkesine aykırı olamaz" hükmünü ihlal eden yapımlar için üst sınırdan idari para cezası kararı aldı.

Blu TV ve beIN'de birer içerik

Üst Kurul, Blu TV'nin "The Book Of Queer" isimli dizisi ile beIN Movies Stars'da yayınlanan "Lost Highway" isimli yabancı filmin de 6112 sayılı Yasa'da sıralanan yayıncılık ilkelerini ihlal ettiği kanaatiyle söz konusu yapımlar dolayısıyla üst sınırdan idari para cezası uygulanmasına karar verdi.

Mesut Süre ile Rabarba da listede

Üst Kurul'un gündemindeki son dosya Virgin Radyo raporuydu. "Mesut Süre ile Rabarba" isimli programda, çocukların dinleyebileceği zaman diliminde gayri ahlaki konuşmalar içeren ifadeler Virgin Radyo'ya müeyyide getirdi.

Cinsellik ve müstehcenlik üzerine yapılan konuşmaları yayıncılık ilkelerine aykırı bulan RTÜK, yayıncı kuruluşa üst sınırdan idari para cezası verilmesini kararlaştırdı.

Toplantı düzenlenecek

Verilen kararların dışında RTÜK, Türk aile yapısı, milli manevi değerler, Türkiye'nin bölünmez bütünlüğü gibi hassas konularla alakalı yayın politikaları noktasında dijital internet platformu yayıncılarıyla Eylül ayında kapsamlı bir toplantı düzenlenmesi maksadıyla yayıncıların Ankara'ya çağırılmasına karar verdi.